

Scanna QR-koden för att läsa mer om kopplingen mellan vatten och de globala målen, eller besök www.sivi.org.

GLOBALA MÅLEN för hållbar utveckling

Globala målen är den mest ambitiösa agendan för hållbar utveckling som världens länder någonsin antagit och finns till för att uppnå fyra fantastiska saker till år 2030:

- Att avskaffa extrem fattigdom.
- Att minska ojämlikheter och orättvisor i världen.
- Att främja fred och rättvisa.
- Att lösa klimatkrisen.

Denna så kallade Agenda 2030 antogs den 25 september 2015 av FN:s medlemsländer och innehåller sammanlagt sjutton globala mål. Målen har i sin tur 169 delmål och drygt 230 globala indikatorer för hur arbetet ska genomföras och följas upp. Alla mål är viktiga för att skapa hållbar utveckling. Flera mål är kopplade till och påverkar varandra.

Hållbar utveckling betyder att vi måste leva på ett sätt idag som gör att generationer som kommer ska kunna ha samma möjligheter som vi. Globala målen utgör vår gemensamma plan för hur vi skapar en bättre och mer hållbar värld för alla. **Vatten** är en gemensam nämnare som kan hjälpa oss att nå dit.

Läs mer om de globala målen på www.globalamalen.se

Människor som lever i fattigdom drabbas ofta värst av torka och översvämningar.

Bristen på vatten är ofta också ett hinder för att få bukt med fattigdom. Den som har möjlighet att regelbundet tvätta händerna löper exempelvis mycket lägre risk att drabbas av sjukdomar, vilket i sin tur leder till minskad frånvaro från arbete eller skola. Tillgången till vatten har med andra ord stor betydelse för både privatekonomi och samhällsekonomi.

Genom att i större utsträckning fokusera på vattnets betydelse när vi planerar våra samhällen kan vi minska de negativa ekonomiska konsekvenserna av extrema väderhändelser. Vatten kan hjälpa oss att anpassa oss till och mildra effekterna av klimatförändringarna.

En tillräcklig och säker matproduktion kräver vatten, men att få bukt med hungern i världen handlar om mer än bara själva tillgången på mat. Där människor inte har möjlighet att tvätta händerna sprids sjukdomar som diarré, vilket begränsar kroppens möjligheter att ta upp den näring som finns i maten. Världshälsoorganisationen, WHO, uppskattar att hälften av all undernäring bland barn beror på dåligt vatten, sanitet och hygien.

För att producera mat som räcker till alla krävs stora mängder vatten. Ju mer effektivt och vattensnålt jordbruket kan bli, desto mer näring kan produceras per droppe vatten. Det är särskilt avgörande i länder där tillgången på vatten redan är knapp.

Tillgång till rent vatten och tvål har en omedelbar inverkan på vår hälsa. Det är ett kostnadseffektivt sätt att förebygga sjukdomar och andra hälsoproblem, från diarré till globala pandemier. Tillgång till fungerande toaletter och avlopp bidrar också starkt till en god hälsa.

Om vi inte hanterar vårt avloppsvatten på rätt sätt kan vattenburna sjukdomar spridas och förekomsten av multiresistenta bakterier i vattnet riskerar att öka. Detta anses vara en av de stora globala hälsoriskerna eftersom det kan göra den antibiotika som idag används mot många sjukdomar verkningslös. Enligt en studie som publicerades i den vetenskapliga tidskriften Lancet under 2022 orsakar multiresistenta bakterier redan omkring 3 500 dödsfall varje dag.

Tillgång till vatten och tvål för att upprätthålla god handhygien minskar risken för sjukdomar och därmed antalet frånvarodagar i skolan. Fungerande toaletter och sanitet i skolan kan också bidra till högre närvaro och till och med fungera som ett incitament att gå till skolan.

På många håll i världen måste barn och ungdomar, inte minst flickor, hjälpa till att hämta vatten till hushållet, vilket också tar tid från skolarbetet. Tillgång till rent vatten närmare hemmet skulle frigöra tid som kan användas till läxor och skolgång.

Kvinnor och flickor drabbas ofta hårdare än män och pojkar när tillgången till vatten och sanitet är otillräcklig. De utsätter sig bland annat för fysiska risker när de beger sig för att hitta rent vatten och tillgång till en toalett. På många håll är det kvinnor och flickor som ansvarar för att hämta vatten till hushållet, något som är tungt och tar mycket tid – tid som hade kunnat användas till lönearbete eller skolgång. En Unicef-studie i Tanzania visade att när tidsåtgången för att hämta vatten kortades från 30 minuter till 15 minuter per dag, ökade flickors närvaro i skolan med 12 procent.

Vatten är en förutsättning för allt liv på jorden. Vattenkvalitet är därmed direkt kopplad till livskvalitet för människor, djur och natur. Bristen på rent vatten och tillgång till grundläggande sanitet är en hälsorisk och ett utvecklingshinder för en stor del av jordens befolkning. Effekterna är ofta som allra störst bland redan utsatta grupper.

Det finns en stark koppling mellan vatten och energi eftersom nästan all energiproduktion är beroende av vatten, bland annat för kylning. Energiproducenter är därför ofta storkonsumenter av vatten. Genom att i större utsträckning använda gråvatten i processerna skulle man kunna minska onödig användningen av rent dricksvattnet. Det är också viktigt att spillvatten från energiproduktion tas om hand på rätt sätt för att inte föroreningar ska hamna i naturen.

Genom återbruk och ökad energieffektivitet kan vi bidra till att säkra vattentillgången för världens befolkning. Vi kan lindra de förödande konsekvenserna av vattenbrist och nedsmutsning för både människor och natur.

Om vi ska uppnå full, produktiv, och trygg sysselsättning för alla människor måste vi först undanröja hinder såsom långvarig sjukdom till följd av bristfällig sanitet, och det tidsödande arbetet med att hämta vatten till det egna hushållet.

Tre av fyra arbetstillfällen i världen är beroende av vatten enligt FN:s World Water Development Report 2016. Det kan handla om jordbruk som är beroende av bevattning eller tillverkningsindustri som behöver vatten till sina maskiner.

Ett smartare jordbruk, där produktionen ökar medan vattenanvändningen minskar, skapar arbetstillfällen och ekonomisk tillväxt för lokala samhällen. Det gynnar ofta i synnerhet ungdomar och kvinnor, som på många håll kan ha svårt att komma in i arbetslivet. Fler arbetstillfällen på landsbygden minskar trycket på stora städer och minskar risken för att människor tvingas söka sig till lågbetalda jobb i städerna, eller riskera hamna i fattigdom, kriminalitet och missbruk.

Inkluderande och hållbar industrialisering är starkt beroende av vatten. Världens industrier behöver vatten för energiproduktion, temperaturreglering och tillverkning av produkter med hög kvalitet. Vattenbrist kan därför få förödande konsekvenser för näringslivet. Trots det visar studier att vatten fortfarande är en faktor som ofta glöms bort i företags riskanalyser. (CDP 2019).

Inkluderande och hållbar industrialisering måste motverka, istället för att bidra till, ökad vattenbrist. Att ta hänsyn till vattenfrågor redan under industriell produktutveckling, eller planering av framtida infrastruktur, skulle kunna ge stora vinster för både samhälle och enskilda näringsidkare. Fortsatt tillväxt utan hänsyn till vatten- och klimatrelaterade frågor kommer inte att vara möjlig.

Universell tillgång till vatten skulle bidra starkt till att överbrygga ojämlikheter i samhället. Redan utsatta grupper drabbas ofta hårdast av vattenbrist och nedsmutsning, men har generellt sett litet eller inget inflytande över politiska beslut. För att hela världens befolkning ska få tillgång till rent vatten och fungerande sanitet, måste de grupper som berörs mest bli en del av beslutsprocessen. Vatten är centralt för den helhetssyn på de globala utvecklingsmålen som kommer att krävas om vi ska ha en chans att uppfylla varje enskilt mål utan att arbetet för något annat mål blir lidande.

Vatten är avgörande för utvecklingen av hållbara städer och samhällen. Om vi ska ha en chans att tackla effekterna av ett förändrat klimat måste städer bli bättre på att både förebygga och anpassa sig till nya förutsättningar. För det krävs medvetna strategier för hur vatten ska hanteras och utnyttjas.

Urbana vattensystem är komplexa och en hållbar utveckling måste inkludera en översyn av stadsplanering, byggnation, infrastruktur, grönområden, övervaknings- och varningssystem. Hållbara städer kräver satsningar på moderna och effektiva system för vattenrening och sanitet. De kräver också en förbättrad förmåga att hantera såväl över- som underskott av vatten, exempelvis genom satsningar på grön- och våtmarksområden som kan fungera som buffert vid extrema väderhändelser.

Vatten är en avgörande faktor i arbetet mot hållbar produktion och konsumtion.

Ungefär 70 procent av allt vatten som utvinns från floder, sjöar och grundvattenmagasin används för bevattning av jordbruksmark. Genom smartare lösningar, exempelvis ökad användning av regnvatten, skulle trycket på livsviktiga vattenresurser minska.

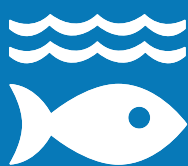
En mer ansvarsfull och långsiktigt hållbar industriproduktion skulle också kunna frigöra stora mängder dricksvatten. Det skulle dessutom minska mängden farligt avfallsvatten som kommer ut i naturen. Detta gäller alla industrisektorer, med särskilt stor påverkan inom törstiga områden som textilproduktion.

Vatten är avgörande för våra chanser att bekämpa klimatförändringarna, eftersom vatten och klimat är intimt förbundna. Det handlar både om att förebygga och minska effekterna av ett förändrat klimat, och att anpassa oss till de förändringar som sker. Ett större fokus på vatten kan hjälpa oss med det. Vi måste exempelvis återställa och värna viktiga kolsänkor, som våtmarker, hav och skogar. Utan dessa har vi inte en chans att eliminera nettoutsläppet av växthusgaser.

14 HAV OCH MARINA RESURSER

Utarmningen av vattenbaserade ekosystem i sötvatten- och marina miljöer har allvarliga konsekvenser för både människor och natur. Den påverkar matproduktion och försörjningsmöjligheter, och drabbar ofta redan utsatta grupper värst. En av de mest akuta åtgärderna är att förbättra hantering av avloppsvatten och sopor för att undvika att föroreningar hamnar i vattnet. Globalt sett släpps över 80 procent av allt avloppsvatten orenat tillbaka ut i naturen, vilket skapar stora skador på naturliga miljöer och innebär allvarliga hälsorisker för människor och djur. Därmed skapar det också stora ekonomiska förluster.

En annan åtgärd är att se över exploateringen av naturliga vattenvägar. När floder och vattendrag leds om för att tjäna oss människor riskerar det att leda till att vattnet till slut aldrig når havet. Det berövar kustmiljöer på viktiga sediment och näringsämnen.

15 EKOSYSTEM OCH BIOLOGISK MÅNGFALD

Välmående ekosystem är nödvändiga för att bibehålla den biologiska mångfalden. Vattenbaserade ekosystem, som våtmarker, deltan och svämskogor, är särskilt viktiga eftersom de ofta är oerhört artrika; sötvatten täcker bara omkring en procent av jordens yta men hyser omkring 10 procent av alla kända arter.

Bland de viktigaste åtgärderna för att skydda världens ekosystem finns behovet att inkludera världens ursprungsfolk i planering och beslutsfattande. De är beskyddare av en stor del av världens biologiska mångfald och har under lång tid utvecklat kunskaper om och metoder för att nyttja utan att överutnyttja naturliga miljöer.

Vattenbrist och ojämn fördelning av vatten kan leda till social och politisk instabilitet som i sin tur riskerar att leda till konflikter. Ökat tryck på vattnet till följd av klimatförändringar och extrema väderhändelser späder på riskerna.

Gränsöverskridande vattenresurser är särskilt viktiga i det här sammanhanget och fredliga lösningar för hur det gemensamma vattnet ska brukas är en grundbult för fred och stabilitet. För det krävs starka politiska institutioner och inkluderande strategier för klok vattenanvändning.

Hållbar utveckling är omöjlig utan vatten och det finns ett direkt samband mellan vatten och våra chanser att leva upp till de globala utvecklingsmålen. Vatten är en möjliggörare som hjälper oss att tackla alla de största globala utmaningarna i vår tid. Därför krävs samarbete över geografiska, politiska, ekonomiska, och ämnesmässiga gränser. Världens vattenförvaltning saknar enhetligt fokus och endast genom att arbeta tillsammans kan vi, med hjälp av vatten, åstadkomma en mer hållbar framtid.